

כיצד לפתח עין טובה הרב שמואל טל

יכולת הראייה של האדם היא חלקית

בתפילתו הידועה של ר' אלימלך מליז'נסק, הוא מבקש מה': "שנראה מעלת חברינו ולא חסרונם". צריך לשים לב: ר' אלימלך אינו מבקש שלחברינו לא יהיו חסרונות, הוא מבקש רק שלא נראה אותם. דברים אלו אינם מובנים: האם ר' אלימלך רוצה שנרמה את עצמנו, שנחשוב שחברינו נטולי חסרונות בעוד שבאמת הם אינם כאלה? התשובה לקושי זה נעוצה בהבנת יכולת הראייה של האדם. מול עיניו של האדם מצטברים בכל רגע נתון פרטים רבים, והוא אינו מסוגל לקלוט אלא רק חלק קטן מאוד מהם, כחמישה או עשרה אחוזים. המח עורך סלקציה לנתונים שמגיעים אליו והוא אינו מעבד אלא כמות קטנה מכלל החומר. ולענייננו: ממילא איננו מסוגלים לקלוט את כל תכונותיו של החבר, לכן אנו מבקשים שמה שנקלוט יהיה דוקא מעלותיו לא חסרונותיו.

ראיית הדורסים

הקב"ה ברא בעולמו דבר מעניין כדי שנלמד ממנו את היסוד הזה. נעשה מחקר שבדק את חוש הראייה של אחד העופות הדורסים. הסתבר שתוך כדי תעופה אותו דורס רואה מלמעלה את כל הדברים הסטטיים, שאינם זזים, בגודל קטן, ואילו את הדברים הדינמיים, אלו שזזים, הוא רואה בגודל גדול. הקב"ה ברא לו יכולת ראייה כזו, כדי שיוכל לסרוק שטחים נרחבים בשביל למצוא בהם טרף, הכולל בעלי חיים שמטבעם נעים. וכך ידע אל מה לרדת לקרקע ולטרוף.

כך צריכה להיות גם הראייה שלנו. את מעלת חברינו עלינו לראות בצורה מוגדלת מאוד, בעוד שאת חסרונם עלינו לראות בקטן, או שלא לראות בכלל.

באמת, האדם מורגל ביכולת כזו. אפשר לראות כיצד איש ואישה יעמדו מול חלון ראווה מרובה בגדים, ובעוד שהאישה תבחין מיד בבגד שהיא מעוניינת בו הרי שבעלה לא יבחין בכלום. אנחנו יכולים גם למצוא שני אנשים שנוסעים לעבודה באותה דרך, כשהאחד מבחין בדרך בנוף עוצר הנשימה שנגלה לעיניו ומתפעל ממנו, בעוד שחברו אינו מבחין בדבר, וכל מעייניו נתונים ביעד אליו הוא צריך להגיע. בסופו של דבר, השאלה היא למה האדם מעוניין להיפתח, ולאו דוקא בשאלה מה נמצא פיזית מול עיניו.

פיתוח עין טובה

היכולת של האדם לשלוט על מה שהוא רואה, יכולה לשמש לנו דרך לפיתוחה של עין טובה. ישנם אנשים שיש להם בעיה: הם ביקורתיים מדי, ובכל אדם ומעשה הם מוצאים פגמים. כדאי לדעת, שהבעיה הזו של ביקורתיות מתגברת ככל שהאדם מתקדם בעבודת ה'. בגלל שהוא הופך להיות יותר ויותר רגיש לבעיות שלו, ממילא הוא גם הופך להיות כזה כלפי חבריו. זוהי תופעה מוכרת שככל שאדם נהיה יותר "צדיק" כך הוא נהיה יותר "שרף", כזה שגם שורף את סביבתו. מהי, אם כן, הדרך להתמודד עם אותה ביקורתיות? כיצד ניתן לפתח עין טובה?

הדרך לעשות זאת היא על ידי כך שהאדם פשוט ישב עם עצמו, ויחשוב אלו דברים טובים אפשר לראות אצל אותו חבר. ככל שהאדם יתמיד בעבודה זו כך הוא יגלה שהוא הולך ואוהב את אותו חבר, עד שיגיע למצב שהוא פשוט רוצה ללכת אליו ולנשק אותו מרוב אהבה. הרי את העובדה שבכל אחד ישנם דברים טובים, ושאפשר להתמקד רק באותם דברים טובים אנחנו מכירים היטב. כשהאדם הולך לבית עולמו, כולם בשבעה מדברים על תכונותיו הטובות של הנפטר. מדוע נזכרים בכך רק אחרי שהוא מת? אפשר לומר את זה עוד בחייו! את אותה פעולה, של ההתמקדות בדברים הטובים, האדם צריך לעשות כלפי אותו חבר שהוא חש כלפיו ביקורתיות. כשהאדם יתרגל להתמקד בטוב שבחברו, עיניו ימשכו כבר מאליהן לראות רק את הטוב.